

Lovforslag nr. L 273. Fremsat den 21. april 1993 af arbejdsministeren (Jytte Andersen)

Forslag

til

Lov om orlov

Kapitel 1

Formål og område

§ 1. Loven har til formål at tilgodese arbejdsmarkedspolitiske, uddannelsespolitiske og social- og familiepolitiske behov ved at skabe økonomisk grundlag for, at personer med tilknytning til arbejdsmarkedet kan opnå orlov til en række forskellige orlovsordninger, orlov til uddannelse, orlov til sabbat og orlov til børnepasning.

Kapitel 2

Orlov til uddannelse

§ 2. Personer over 25 år kan opnå orlov i op til 1 år til deltagelse i godkendte offentlige uddannelser. Det er en betingelse for at opnå orlov, at personen er medlem af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse ved orlovens start og bevarer medlemskab af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse i hele orlovsperioden og at:

- 1) Beskæftigede dagpengeberettigede lønmodtagere har haft beskæftigelse i mindst 3 år inden for de sidste 5 år og aftaler orloven med arbejdsgiveren.
- 2) Ledige er berettiget til ydelser efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. ved orlovens start.
- 3) Selvstændige erhvervsdrivende ved orlovens start vil være berettiget til dagpenge ved ophør med arbejde i virksomheden, jf. § 57, stk. 3, i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., og har haft erhvervsarbejde i mindst 3 år inden for de sidste 5 år.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan fastsætte nærmere regler efter stk. 1.

§ 3. Lange og mellemlange videregående uddannelser omfattes som hovedregel ikke af de uddannelser, der kan opnås orlov til efter § 2.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med undervisningsministeren nærmere regler for hvilke uddannelser, der omfattes af § 2.

§ 4. Deltagelse i uddannelse skal dokumenteres.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan fastsætte nærmere regler efter stk. 1.

§ 5. Orlov til uddannelse medregnes ikke i ydelsesperioden ved ledighed efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

§ 6. Orlovsydelsen udgør for fuldtidsforsikrede et beløb svarende til 80 pct. af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb, jf. § 47 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 2. Orlovsydelsen til fuldtidsforsikrede deltidsbeskæftigede udgør $\frac{1}{37}$ af ydelsen efter stk. 1 for hver time, lønmodtageren de sidste 10 uger før orloven gennemsnitlig har arbejdet ugentligt for arbejdsgiveren.

Stk. 3. Orlovsydelsen til deltidsforsikrede udgør 80 pct. af højeste dagpenge, jf. § 70 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 4. Arbejdsministeren kan fastsætte bestemmelser om supplerende af orlovsydelsen til beskæftigede lønmodtagere, der gennemfører en uddannelse inden for erhvervsområder,

hvor der er eller kan forventes mangel på arbejdskraft.

Kapitel 3

Orlov til sabbat

§ 7. Beskæftigede dagpengeberettigede lønmodtagere over 25 år, der er medlem af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse ved orlovens start og bevarer medlemskab af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse i hele orlovsperioden, kan opnå orlov i op til 1 år til sabbat. Det er en betingelse for at opnå orlov, at lønmodtageren har haft beskæftigelse i mindst 3 år inden for de sidste 5 år, og at orloven aftales med arbejdsgiveren.

§ 8. Orlovsydelsen udgør for fuldtidsforsikrede et beløb svarende til 70 pct. af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb, jf. § 47 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 2. Orlovsydelsen til fuldtidsforsikrede deltidsbeskæftigede udgør $1/37$ af ydelsen efter stk. 1 for hver time, lønmodtageren de sidste 10 uger før orloven gennemsnitlig har arbejdet ugentlig for arbejdsgiveren.

Stk. 3. Orlovsydelsen udgør for deltidsforsikrede 70 pct. af højeste dagpenge, jf. § 70 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Kapitel 4

Orlov til børnepasning

§ 9. Personer med børn i alderen 0-8 år kan opnå orlov til at passe egne børn i sammenhængende perioder af en varighed på mindst 13 uger og højst 52 uger.

Stk. 2. Det er en betingelse for at opnå orlov, at beskæftigede lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende ville være berettiget til dagpenge ved orlovens start i tilfælde af sygdom, fødsel og adoption, jf. lov om dagpenge ved sygdom og fødsel.

Stk. 3. Det er en betingelse, at ledige enten er berettiget til ydelse ved ledighed efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. eller modtager kontanthjælp efter bistandsloven ved orlovens start.

§ 10. Beskæftigede lønmodtagere har ret til orlov fra arbejdet i en sammenhængende periode på mindst 13 uger og højst 26 uger.

Stk. 2. En lønmodtager, der ønsker at udnyt-

te retten efter stk. 1 skal give meddelelse herom i rimelig tid og mindst med 4 ugers varsel.

Stk. 3. Hvis orlovens længde ikke er aftalt på forhånd, skal lønmodtageren i rimelig tid, dog med mindst 8 ugers varsel, give meddelelse til arbejdsgiveren om, at arbejdet genoptages. Lønmodtageren og arbejdsgiveren har mulighed for at aftale et tidligere tidspunkt for tilbagevenden til arbejdspladsen.

Stk. 4. En arbejdsgiver må ikke afskedige en lønmodtager, fordi denne har fremsat krav om udnyttelse af orlovsretten, udnytter orlovsretten eller har gjort brug af orlovsretten.

Stk. 5. Den tid, en lønmodtager har været fraværende i henhold til stk. 1, medregnes ved beregning af anciennitet i arbejdsforholdet. Bestemmelsen vedrører ikke pensionsforhold.

Stk. 6. Afskediges en lønmodtager i strid med stk. 4, skal arbejdsgiveren betale en godtgørelse.

Stk. 7. Godtgørelsen efter stk. 6, der ikke kan overstige 26 ugers løn, fastsættes under hensyntagen til lønmodtagerens ansættelsestid og sagens omstændigheder i øvrigt.

§ 11. Beskæftigede lønmodtagere har ud over retten efter § 10 adgang til at aftale orlov med arbejdsgiveren til at passe egne børn i alderen 0-8 år i sammenhængende perioder på mindst 13 uger. Lønmodtageren har endvidere adgang til med arbejdsgiveren at aftale orlov for hele orlovsperioden.

Stk. 2. Orlovsadgangen efter stk. 1 og § 10, stk. 1, kan tilsammen højst udgøre 52 uger.

§ 12. Hver af forældrene har mulighed for at udnytte adgangen til orlov efter §§ 9, 10 og 11 for hvert af deres børn.

§ 13. Orlov til børnepasning medregnes ikke i ydelsesperioden efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

§ 14. Orlovsydelsen udgør til fuldtidsforsikrede et beløb svarende til 80 pct. af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb, jf. § 47 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 2. Orlovsydelsen til fuldtidsforsikrede deltidsbeskæftigede udgør $1/37$ af ydelsen efter stk. 1 for hver time, lønmodtageren de sidste 10 uger før orloven gennemsnitlig ugentlig har arbejdet for arbejdsgiveren.

Stk. 3. Orlovsydelsen til deltidsforsikrede

udgør 80 pct. af højeste dagpenge, jf. § 70 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 4. Orlovsydelse til kontanthjælpsmodtagere svarer til den kontanthjælp, som orlovspersonen er berettiget til.

Stk. 5. Socialministeren fastsætter nærmere regler om orlovsydelse til kontanthjælpsmodtagere, herunder om afgrænsningen af personkredsen og beregningen af orlovsydelsen.

Kapitel 5

Særlige adgangskrav

§ 15. I en overgangsperiode frem til udgangen af 1994 kan lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende opnå adgang til orlov, uanset at de ikke opfylder kravet om ret til dagpenge efter §§ 2 og 7.

Kapitel 6

Gentagen orlov

§ 16. Orlov til børnepasning begrænses ikke af udnyttelse af orlovsordninger efter kap. 2 og 3.

Stk. 2. Ledige med ret til ydelser efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. kan højst anvende orlov til uddannelse i 2 år i forbindelse med den 7 årige ydelsesperiode efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 3. Beskæftigede lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende med adgang til orlov til uddannelse og orlov til sabbat kan højst anvende disse ordninger samlet i 1 år inden for en periode på 5 år.

Kapitel 7

Fælles bestemmelser

§ 17. Når beskæftigede lønmodtagere og arbejdsgivere indgår aftale om orlov, skal aftalen indeholde nærmere vilkår for tilbagevenden til arbejdspladsen.

§ 18. Orlovsydelsen udbetales til personen på orlov.

Stk. 2. For beskæftigede lønmodtagere kan orlovsydelsen udbetales til arbejdsgiveren i de tilfælde, hvor arbejdsgiveren udbetaler en løn, der overstiger orlovsydelsen.

Stk. 3. Der kan kun modtages orlovsydelse efter en af orlovsordningerne ad gangen.

Stk. 4. Modtages der Statens Uddannelsesstøtte, anden lignende offentlig ydelse til uddannelse, løn under sygdom eller barsel, ydelse efter lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, kan der ikke samtidig modtages orlovsydelse.

Stk. 5. Hvor der er ret til godtgørelse efter lov om arbejdsmarkedsuddannelser, kan der ikke oppebæres orlovsydelse.

Stk. 6. Modtages der orlovsydelse, kan der ikke samtidig modtages kontanthjælp.

Stk. 7. Der sker fradrag i orlovsydelsen efter reglerne i §§ 59 og 73 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. For beskæftigede lønmodtagere har arbejdsgiveren dog adgang til at supplere orlovsydelsen med et aftalt beløb uden at der sker fradrag i orlovsydelsen.

§ 19. Loven indskrænker ikke videregående orlovsret efter andre love og bestemmelser og efter overenskomster eller aftaler mellem arbejdsgivere og lønmodtagere.

§ 20. Arbejdsformidlingen administrerer orlovsordningerne og har pligt til at underrette arbejdsløshedskasserne og kommunen om forhold af betydning for udbetaling af orlovsydelsen.

Stk. 2. Orlovsydelsen udbetales til medlemmer af en arbejdsløshedskasse af kassen. Andre personer på orlov får ydelsen udbetalt af kommunen.

Stk. 3. Arbejdsformidlingen kan yde arbejdsgiverne bistand i forbindelse med orlovsaftaler, ansættelse af ledige i orlovsstillinger, samt bistand til virksomhedens uddannelsesplanlægning m.v.

Stk. 4. Arbejdsministeren fastsætter nærmere regler efter stk. 1, herunder regler om lediges og selvstændige erhvervsdrivendes meddelelse til Arbejdsformidlingen, arbejdsløshedskasserne og kommunerne om afholdelse af orlov og meddelelse om indgåelse af orlovsaftaler.

Stk. 5. Arbejdsministeren fastsætter endvidere nærmere regler om beregning af orlovsydelsen efter §§ 6, 8 og 14.

Stk. 6. Arbejdsformidlingens afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Kapitel 8

Ikrafttræden m.v.

§ 21. Loven træder i kraft den 1. januar 1994.

Stk. 2. Loven revideres senest med udgangen af 1995. Aftaler om orlov til sabbat skal

være godkendt af Arbejdsformidlingen før 1. januar 1995 og kan ikke løbe længere end til udgangen af 1995.

Stk. 3. Der kan ikke etableres orlovsordninger om uddannelse og børnepasning, der løber længere end til udgangen af 1996.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget skal ses som en del af den samlede reform af den arbejdsmarkedspolitiske indsats. Den nuværende arbejdsmarkedspolitiske indsats har ikke i tilstrækkelig grad kunnet bidrage til at løse strukturproblemerne på arbejdsmarkedet og afhjælpe den høje arbejdsløshed, som fortsat er det alvorligste problem for det danske velfærdssamfund.

Forslaget skal endvidere ses i sammenhæng med regeringens indsats for at gennemføre en voksen- og efteruddannelsesreform, der i perioden frem til år 2000 sikrer en fortsat og meget betydelig forøgelse af indsatsen ved at etablere 60.000 ekstra uddannelsespladser.

Endelig skal forslaget ses i sammenhæng med regeringens initiativer for at give mere tid og livskvalitet i børnefamiliernes hverdag, således at de efter egne ønsker og behov kan tilrettelægge deres tilværelse, så forældre og børn får mere tid sammen.

Loven har tre hovedformål:

For det *første* at medvirke til at tage toppen af ledigheden og at fordele ledigheden ved at skabe større cirkulation og jobrotation på arbejdsmarkedet. Rotationen opstår ved tilpasninger på arbejdsmarkedet, der muliggør besættelse af orlovsstillinger med ledige. Hermed får de ledige større mulighed for at vedligeholde og forbedre tilknytningen til arbejdsmarkedet.

For det *andet* at medvirke til, at der opnås en forbedring af den samlede arbejdsstyrkes kvalifikationer på alle niveauer. Dette skal dels foregå ved en massiv voksen- og efteruddannelsesindsats dels ved at de ledige vedligeholder og eventuelt forbedrer deres kvalifikationer ved ansættelse i orlovsstillinger.

For det *tredie* at skabe bedre muligheder for den enkelte, som gennem selvvalgt orlov fra arbejdsmarkedet får mulighed for at realisere en bedre tilværelse gennem orlov til uddannelse, pasning af egne børn eller sabbat.

Herudover er det hensigten, at gøre orlovsordningerne mere attraktive, således at de får en væsentlig større udbredelse, end de eksisterende ordninger, der løber til udgangen af 1993.

Udgangspunktet er at etablere et orlovssystem, der tillige er baseret på markedsøkonomiske reguleringsmekanismer. Dette indebærer, at der ikke længere stilles krav om, at orlovsstillingen skal besættes med en ledig i orlovsperioden. Dette vil givet medføre, at det ikke kan påregnes, at der vil være en besættelse på 100 % af orlovsstillingerne. Men det må antages, at væsentligt flere går på orlov, og at der som konsekvens heraf ansættes flere ledige.

Med forslaget lægges der op til, at adgangen til orlov skabes gennem en kombination af rammelovgivning og overenskomstbaserede rettigheder. Det forudsættes således, at arbejdsmarkedets parter via aftaler supplerer lovgrundlaget. I forbindelse med jobrotation vil der som erstatningsarbejdskraft for en orlovsperson kunne ansættes en ledig. Dette kan fx være en ledig i jobtræning med løntilskud. Arbejdsformidlingen vil som led i aftalen om jobrotation kunne tilbyde, at erstatningsarbejdskraften er kvalificeret og oplært, inden arbejdet påbegyndes.

Med forslaget er der dels tale om en videreførelse af de eksisterende formål til orlov dels tale om en udvidelse med yderligere et formål. Udover orlov til uddannelse og pasning af egne børn gives der således mulighed for orlov til sabbat.

Med hensyn til betingelserne for at opnå orlov er der generelt tale om en lempelse i forhold til de nu gældende ordninger, og der gives nu mulighed for, at ikke-forsikrede beskæftigede og ledige på visse betingelser kan få adgang til orlov til børnepasning.

Hovedreglen for beskæftigede er fortsat, at adgang til orlov bygger på et aftalegrundlag, men som noget nyt indføres der dog ret til orlov til pasning af egne børn i den første del af orlovsperioden, mens den resterende del af orlovsperioden fortsat opnås via aftale.

Indkomstkompensationen udgør fortsat 80 % af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb og svarer til de i dag gældende regler. På sabbatorlov ydes der dog 70 % af højeste dagpengebeløb. For deltidsforsikrede gælder tilsvarende, at ydelsen reduceres efter de gældende bestemmelser.

Lovforslaget er som nævnt led i en samlet reform

af den arbejdsmarkedspolitiske indsats, og der henvises til lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., jf. det samtidig fremsatte forslag til ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. Endvidere henvises til det samtidig fremsatte forslag til lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Loven revideres med udgangen af 1995.

Beskrivelse af de enkelte ordninger

Orlov til uddannelse

Der kan opnås orlov til uddannelse i op til 1 år for personer over 25 år, der ønsker at deltage i en godkendt offentlig uddannelse. Beskæftigede lønmodtagere skal aftale orloven med arbejdsgiveren. Orlovsperioden medregnes ikke i den 7 årige ydelsesperiode på 4+3 år, der er foreslået i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. Der kan som hovedregel ikke opnås orlov til mellemlange og lange uddannelser.

Der kan oppebæres godtgørelse til arbejdsmarkedsuddannelser og voksenuddannelsesstøtte efter de gældende regler herom.

Afgrænsningskriterierne i forhold til alder og uddannelsesformål er fastsat dels for at undgå samspilsproblemer i forhold til de eksisterende regler om SU dels fordi der i anden lovgivning fastsættes særlige initiativer for ledige under 25 år som led i en indsats mod ungdomsledigheden.

Orlov til sabbat

Beskæftigede lønmodtagere kan aftale orlov til sabbat med arbejdsgiveren. Orlov til sabbat kan opnås i op til 1 år for personer over 25 år.

Orlov til børnepasning

Der kan opnås orlov til pasning af egne børn i alderen 0-8 år i mindst 13 og højst 52 uger. For beskæftigede lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende er det en betingelse, at de ville kunne opnå dagpenge efter lov om dagpenge ved sygdom og fødsel. Der er hermed sket en parallellisering til reglerne om barselorlov.

For ledige gælder, at de enten skal være dagpengeberettigede eller modtager kontanthjælp efter bistandsloven forud for orlovens start.

Som noget nyt indføres for beskæftigede lønmodtagere en ret til orlov til pasning af egne børn i op til

26 uger kombineret med en aftalebaseret mulighed for yderligere 26 ugers orlov.

Bege forældrene har ret til 52 ugers orlov for hvert barn.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Der foretages ikke administrative ændringer, idet det fortsat er Arbejdsformidlingen, der skal administrere ordningen. A-kasserne udbetaler orlovsydelsen til de orlovspersoner, der er medlem af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse. Kommunerne udbetaler orlovsydelsen til øvrige orlovspersoner. Da formålene til orlov og personkredsen er udvidet, og betingelserne er lempet, således at flere får mulighed for at benytte ordningerne, skal der anvendes flere ressourcer i de administrative led. Forslaget indgår som nævnt som en del af den samlede reform af den arbejdsmarkedspolitiske indsats, hvor orlovsordningerne vil indgå som et vigtigt arbejdsmarkedspolitisk redskab i forbindelse med beskæftigelse af ledige i fx jobtræning. De øgede ressourcer, som Arbejdsformidlingen skal anvende til administration af ordningen, er derfor indregnet i den forøgede bevilling, der tildeles Arbejdsformidlingen i medfør af forslag til lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

I det nye orlovssystem vil udgifterne til orlovsydelsen blive modsvaret af sparede indkomstoverførsler. Hvis orlovspersonen er beskæftiget, og der ansættes en ledig i jobrotationsstillingen, spares det fulde dagpengebeløb. Hvis orlovspersonen er ledig, spares forskellen mellem den lediges dagpenge og orlovsydelsen, almindeligvis ca. 20 pct. af max. dagpenge.

Udgiftsbelastningen afhænger dermed især af, hvor mange ledige, der tager orlov, og hvor stor genbesættelseeffekten er. Orlovsordningerne påregnes omtrent at være udgiftsneutrale for det offentlige i den nuværende konjunktursituation.

Erfaringerne fra de eksisterende orlovsordninger giver ikke det fornødne grundlag for at opstille tilstrækkeligt præcise skøn over, hvor mange personer, der vil gå på orlov, hvilke former for orlov der vil blive mest udbredt, samt fordelingen mellem beskæftigede og ledige.

Med henblik på at illustrere de økonomiske forhold i forslaget, er der i det følgende angivet et regneeksempel, der tager udgangspunkt i, at 1.000 personer går på orlov i ét år:

F. t. l. om orlov

Eksempel:

350 ledige går på børnepasnings- eller uddannelsesorlov:

Dagpengebesparelse: (350 x 132.000 kr.) = 46 mill. kr.
 Udgift til orlovsydelse: (350 x 110.400 kr.) = 39 mill. kr.

50 beskæftigede går på sabbat-orlov:

Udgift til orlovsydelse: (50 x 96.600 kr.) = 5 mill. kr.

600 beskæftigede går på børnepasnings- eller uddannelsesorlov:

Udgift til orlovsydelse: (600 x 110.400 kr.) = 66 mill. kr.

Udgift til orlovsydelse i alt: 110 mill. kr.

Dagpengebesparelse i forbindelse med lediges orlov: 46 mill.kr.

Hvis der skal være udgiftsneutralitet for det offentlige, skal der spares 64 mill. kr. på dagpengekontoen i forbindelse med, at ledige dagpengemodtagere erstatter beskæftigede i orlovsperioden.

Dette indebærer, at 485 ledige skal ansættes som erstatningsarbejdskraft. Sættes disse 485 i relation til de 650 beskæftigede, der i eksemplet er gået på orlov, vil genbeskæftigelsen svare til 75 %.

Hvis genbeskæftigelsen kun udgør fx. 50 %, vil det medføre offentlige merudgifter på ca. 21 mill. kr. pr. 1.000 personer, der går på orlov. Hvis genbeskæftigelsen udgør fx. 90 %, vil det medføre offentlige besparelser på ca. 13 mill. kr. pr. 1.000 personer, der går på orlov.

Det er hensigten at fastsætte nærmere retningslinjer for den statistiske dækning af forslaget. I forlængelse af drøftelserne i det igangværende udvalgsarbejde i Aktiveringsstatistikudvalget under Danmarks Statistik, der blev nedsat efter afslutningen af Zeuthenudvalgets arbejde, er der tale om en individbaseret statistik over omfanget af ordningerne.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Der er sat en aldersgrænse på 25 år for at kunne få uddannelsesorlov og krav om medlemskab af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse samt krav om 3 års forudgående beskæftigelse inden for de sidste 5 år. Baggrunden herfor er, at orlovsordningen tænkes anvendt af voksne med tilknytning til arbejdsmarkedet og behov for erhvervsrettet eller almen voksen (efter)uddannelse, mens de under 25 årige naturligt må medregnes til grunduddannelsessystemet og der-

med oppebære Statens Uddannelsesstøtte eller anden uddannelsesydelse.

I en overgangsperiode frem til udgangen af 1994 gælder særlige lempelige adgangskrav, jf. bemærkningerne til § 15.

Uddannelsesorloven kan spredes inden for en 5 års periode, hvis man er beskæftiget, og for ledige inden for ydelsesperioden, jf. bemærkningerne til § 16.

Det gælder generelt, at efterlønsmodtagere og medlemmer på overgangsydelse ikke har adgang til orlovsordningerne.

Til § 3

Det er hensigten, at Arbejdsministeriet og Undervisningsministeriet i fællesskab udarbejder en positivliste over de godkendte offentlige uddannelser, man kan deltage i, når der oppebæres orlovsydelse. Udgangspunktet for listen vil være, at størsteparten af lange og mellemlange videregående uddannelser undtages, da disse ofte først påbegyndes som grunduddannelse i en sen alder. Hermed undgås konkurrence med Statens Uddannelsesstøtte og de i lovgivningen herom indeholdte adfærdsregulerende elementer.

Voksenuddannelsesstøtte vil kunne oppebæres efter de gældende regler, ligesom det forudsættes, at godtgørelse på arbejdsmarkedsuddannelser, der har en aldersgrænse på 18 år, skal oppebæres, når der er adgang hertil. Godtgørelse på arbejdsmarkedsuddannelser svarer til 100 pct. af det højeste dagpengebeløb efter det seneste forslag til lov herom (L 173), og uddannelserne sigter mod korte opkvalificerende kurser rettet mod arbejdsmarkedets behov under hensyn til mobiliteten på arbejdsmarkedet.

Til § 5

Ved tilbagevenden efter orloven gælder de almindelige regler i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. d.v.s., at de pågældende er berettiget til den ydelse, de var berettigede til forud for orloven. Orlovsperioden medregnes ikke i ydelsesperioden ved ledighed efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. Opnås der ret til dimittendsats, kan denne vælges.

Til § 6

Efter *stk. 1* vil ledige fuldtidsforsikrede få ret til 80 pct. af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb. Der kan i få tilfælde blive tale om, at ledige får mere i orlovsydelse end i dagpenge. Reglen tilstræber en administrativ forenkling og kendes fra forslag til lov om arbejdsmarkedsuddannelser (L 173).

I *stk. 4* er indeholdt en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter arbejdsministeren kan indføre regler om, at orlovsydelsen kan suppleres, hvor der er tale om uddannelser, der opkvalificerer lønmodtageren til at tage arbejde inden for fag, hvor der er flaskehalse, eller hvor man må forvente flaskehalsproblemer. Bestemmelsen tilsigter at øge motivationen for at uddanne sig inden for disse områder.

Til § 7

Sabbatorloven kan anvendes frit, herunder til uddannelse, som ikke er omfattet af positivlisten, og der vil således ikke blive tale om forsøg på at regulere tilgang heller ikke til private uddannelser.

Det gælder for sabbat som for uddannelsesorlov, at der forudsættes en vis tilknytning til arbejdsmarkedet, og at ordningen er for voksne (over 25 årige). Der er tale om et etårigt forsøg forbeholdt beskæftigede.

Der henvises til bemærkningerne til § 2.

Til § 8

Der henvises til bemærkningerne til § 6, 1. afsnit.

Til § 9

Der kan opnås orlov til at passe egne børn i alderen 0-8 år i mindst 13 uger og højst 52 uger. Det er en forudsætning for udbetaling af orlovsydelsen, at det barn, der giver adgang til orlov, ikke er fyldt 9 år inden orlovsperiodens udløb.

Det foreslås, at reglerne om orlov til børnepasning omfatter beskæftigede lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende, der ved orlovens start er berettiget til dagpenge efter lov om sygdom og fødsel.

Endvidere omfattes ledige, der enten er berettiget til ydelser efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. eller modtager kontanthjælp.

For selvstændige erhvervsdrivende og ledige gælder, at der er ret til at afholde orlov. For beskæftigede lønmodtagere henvises til bemærkningerne til §§ 10 og 11. Orloven kan sammenstykes i fx. 4 gange 13 uger, for beskæftigede lønmodtagere dog efter aftale med arbejdsgiveren.

Beskæftigede lønmodtagere skal for at kunne modtage dagpenge efter lov om dagpenge ved sygdom og fødsel have været tilknyttet arbejdsmarkedet i de sidste 13 uger før fraværet. Denne betingelse er opfyldt, hvis den pågældende har været i arbejde, har modtaget dagpenge efter denne lov eller er berettiget til dagpenge efter arbejdsløshedslovgivningen.

Det er endvidere en betingelse, at den pågældende har været beskæftiget i 120 timer i de sidste 13 uger inden orlovens start. Denne betingelse vil også være opfyldt, hvis pågældende har modtaget dagpenge efter lov om dagpenge ved sygdom og fødsel eller er berettiget til arbejdsløshedsdagpenge.

Selvstændige erhvervsdrivende har ret til dagpenge, når de inden for de sidste 12 måneder har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed i væsentligt omfang i mindst 6 måneder, heraf den seneste måned før fraværperioden.

Hvis den pågældende ved overgangen til selvstændig erhvervsvirksomhed opfyldte beskæftigelseskravene for modtagelse af dagpenge som lønmodtager, kan denne beskæftigelse medregnes ved vurderingen af, om beskæftigelseskravene som selvstændig er opfyldt.

Retten til orlov til børnepasning kommer hermed til at ligge i direkte forlængelse af retten til barselorlov.

Til § 10

Beskæftigede lønmodtagere har ret til orlov i en sammenhængende periode på mindst 13 uger og højst 26. Lønmodtageren skal give meddelelse om, at der ønskes orlov, senest 4 uger forud for orlovens start. Der er således først ret til orlov 4 uger efter, at arbejdsgiveren har modtaget meddelelse om, at der ønskes orlov.

Bestemmelsen i *stk. 4* er ikke til hinder for, at en arbejdsgiver kan afskedige en ansat i orlovsperioden, hvis afskedigelsen sker af *saglige årsager*, men arbejdsgiveren kan ikke retmæssigt foretage afskedigelser med den begrundelse, at den pågældende har stillet krav om eller har gjort brug af orlovsretten.

Twister om, hvorvidt lønmodtageren har krav på godtgørelse efter *stk. 6*, og om godtgørelsens størrel-

se afgøres ad fagretslig vej, eller, hvor dette ikke er muligt, ved de almindelige domstole.

Til § 11

Beskæftigede lønmodtagere har udover retten til orlov mulighed for at aftale orlov med arbejdsgiveren i yderligere perioder på mindst 13 uger. Lønmodtageren kan fravælge sin ret til orlov og i stedet indgå aftale med arbejdsgiveren om orlov for hele perioden på 52 uger.

Til § 12

Af ligestillingsmæssige hensyn foreslås det, at begge forældre sammen eller hver for sig kan udnytte orlovsadgangen til børnepasning. Endvidere kan hver af forældrene udnytte adgangen til orlov for hvert af deres børn.

Til § 13

Orlovsperioden medregnes ikke i ydelsesperioden efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Til § 14

I stk. 4 foreslås det, at ydelsen til kontanthjælpsmodtagere svarer til den kontanthjælp, som den pågældende er berettiget til. Orlovsydelsen kan derfor i orlovsperioden ændres som følge af ændrede behov i forhold til reglerne om kontanthjælp.

Når kun den ene af ægtefællerne benytter sig af adgangen til orlov, svarer orlovsydelsen til halvdelen af den kontanthjælp, som ægteparret er berettiget til.

Ydes der supplerende kontanthjælp til en person, der modtager arbejdsløshedsdagpenge, kan orlovsydelsen ikke overstige, hvad pågældende ville kunne have fået i kontanthjælp.

Personer, der er omfattet af reglerne om ungdomsydelse efter afsnit III A i lov om social bistand, bør som udgangspunkt ikke have ret til orlov til børnepasning, idet der for disse gruppers vedkommende lægges vægt på aktivering.

Overgang til orlovsydelse er ikke en ændring, der i sig selv berettiger til kontanthjælp efter § 37. Det betyder f.eks., at hvor den ene ægtefælle modtager orlovsydelse som dagpengeberettiget, vil der kun kunne ydes supplerende kontanthjælp, hvis den anden ægtefælle rammes af en social begivenhed.

Hjælp efter bistanndslovens § 37 ydes i visse tilfælde med tilbagebetalingspligt. Dette afskærer ikke en kontanthjælpsmodtager fra at vælge en orlovsydelse.

Det forudsættes, at der i skattelovgivningen foretages de nødvendige konsekvensændringer, således

at orlovsydelse til kontanthjælpsmodtagere bliver skattefri på samme måde som kontanthjælp.

Der henvises til bemærkningerne til § 6, 1. afsnit.

Til § 15

Med forslaget gives der en yderligere adgang for beskæftigede til i en overgangsperiode at gøre brug af orlovsordningerne. Således kan beskæftigede lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende få adgang til orlov i overgangsperioden, selv om de ikke er dagpengeberettigede.

Til § 16

Orlov til børnepasning begrænser ikke adgangen til andre orlovsordninger, ligesom brug af disse ikke begrænser adgangen til orlov til børnepasning. Begrundelsen herfor er, at orlov til børnepasning har et primært familiepolitisk formål og sekundært et arbejdsmarkedspolitisk formål, i de tilfælde stillingerne genbesættes under orloven. Der kan således ved (f.eks. gentagen) orlov til børnepasning i kombination med uddannelsesorlov og sabbat blive tale om ganske lange forløb men med forskellige formål. Der gives med dette forslag adgang for den enkelte (og arbejdsgiverne) til at vurdere, om den tilstrækkelige kvalifikation kan opretholdes.

Uddannelsesorlov derimod har det klare sigte at opkvalificere arbejdskraften, men der er behov for at afgrænse anvendelsen dels af hensyn til uddannelsesstøtteordninger og dels af hensyn til aktiveringsindsatsen efter lov om en aktiv arbejdsmarkespolitik.

For dagpengeberettigede ledige gælder det, at de er omfattet af lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik med ydelsesperioder på samlet 7 år. Denne periode kan højst forlænges med 2 års orlov til uddannelse. Begrænsningen skal sikre, at der ikke bliver tale om længere selvvalgt uddannelsesforløb på orlovsydelse end max 2 år. Uddannelse herudover bør primært finansieres af Statens Uddannelsesstøtte som led i uddannelsespolitiske hensyn, eller gennem godtgørelse til arbejdsmarkedsuddannelser som led i den arbejdsmarkedspolitiske indsats. En kombination kan dog komme på tale med uddannelsesgodtgørelse efter lov om en aktiv arbejdsmarkedsindsats. På selvvalgte uddannelser efter denne lov gælder tilsvarende en positivliste.

For beskæftigede er det fastsat, at uddannelse og sabbat max. kan opnås i 1 år samlet inden for en 5 års periode dels for at begrænse længden af perioden, der anvendes til uddannelse og dels for at begrænse gentagne forløb inden for alt for korte perioder.

Både for beskæftigede og ledige gælder det, at orloven kan spredes inden for de fastsatte perioder. Med formuleringen er der bl.a. taget højde for den situation, at den 3 årige forsøgsperiode forlænges ved lovrevisionen.

Til § 17

De foreslåede ordninger er et tilbud til lønmodtageren og arbejdsgiveren, men der er ikke krav på orlov, bortset fra reglerne om orlov til børnepasning, hvor beskæftigede lønmodtagere har ret til orlov i op til 26 uger.

Der er således primært tale om ordninger, der hviler på aftaler mellem arbejdsgiveren og lønmodtage-

ren. De nærmere vilkår for tilbagevenden efter orloven fastsættes i aftalen mellem lønmodtageren og arbejdsgiveren.

Der indgås en forpligtende aftale, der kan gøres gældende over for arbejdsgiveren, men der er ikke indbygget et egentligt retskrav i ordningen.

Til § 21

Revisionsbestemmelsen sikrer, at der skal tages stilling til, om ordningerne skal fortsætte og i hvilken form. For at skabe klarhed for borgerne gælder det, at der ikke kan etableres orlovsordninger, der løber længere end til udgangen af 1996, dog kan orlov til sabbat ikke løbe længere end til udgangen af 1995.